

Bijlage bij GS brief inzake voortgang van de uitvoering van de nationale Tuinbouwagenda 2019-2030

Voortgang uitvoering nationale Tuinbouwagenda 2019-2030 en inzet provincie Zuid-Holland

De transities en doorsnijdende thema's waar de provincie zich op inzet krijgen concreet gestalte in de tuinbouw. Het gaat dan om verduurzaming, circulariteit, digitalisering en aandacht voor klimaatverandering en biodiversiteit. Ook is de tuinbouw onderdeel van de regionale Groeiagenda, waarin de provincie en de regionale partners de gezamenlijke ambitie op welvaart en welzijn hebben beschreven.

Vanwege de coronacrisis en de gevolgen hiervan voor de tuinbouwsector zijn de prioriteiten in 2020 en 2021 tijdelijk wat verschoven. Dit komt logischerwijs door de verlegde focus van tuinbouwondernemers en door inzet van de programma-organisatie van Greenports Nederland in de crisisorganisatie.

Hieronder schetsen wij u per thema van de nationale Tuinbouwagenda wat de voortgang in 2021 is en welke concrete resultaten en projecten er in Zuid-Holland spelen.

Energietransitie

De ambitie van Greenports Nederland is een klimaat neutrale glastuinbouwsector in 2040. Om de concurrentiepositie te behouden is een toekomstgerichte inrichting van de ruimte voorzien van duurzame energie noodzakelijk. De energietransitie in de glastuinbouw, verwoord in het Klimaatakkoord 2030, wordt via het landelijke transitiecollege Kas als Energiebron aangestuurd. Ook wordt uitvoering gegeven aan het thema energie in de gebiedsaanpak van de Tuinbouwagenda. Door de provincie wordt via het landelijke transitiecollege Kas als Energiebron deelgenomen aan het thema energie in de gebiedsaanpak van de Tuinbouwagenda.

Voor de uitvoering van de landelijke afspraken is in de Greenport West-Holland het Energie Akkoord 2021- 2025 afgesloten waarin coördinatie, monitoring en uitvoering van de Gebiedsvisie "naar een klimaat neutrale glastuinbouw in 2040" centraal staan. Er nemen 52 partijen aan deel en de provincie speelt daarbij een belangrijke rol door inzet van capaciteit en cofinanciering op 50/50 basis.

De provincie heeft een actieve rol gespeeld in het traject om de plannen van het in ontwikkeling zijnde Warmte Systeem Westland en Warmte Samenwerking Oostland in de planvorming voor WarmtelinQ te betrekken. Er wordt beoogd om dit met een tweetal convenanten te formaliseren in aansluiting op de investeringsbeslissing voor WarmtelinQ door Gasunie.

Begin 2021 heeft Greenport West Holland een korte film uitgebracht over het gebruik van restwarmte en geothermie en de synergie daarin tussen kas en stad, deze kunt u hier bekijken: https://youtu.be/EWI7_HfBBgI. De programmaregisseur van het Energie Akkoord is lid geworden van de stuurgroep Nieuwe Warmte NU en heeft meegewerkt aan de positionering van drie glastuinbouwprojecten in tranche 1 van een ingediende aanvraag voort duurzame warmte-projecten bij het Nationaal Groeifonds. In maart 2022 valt daarover een besluit.

Op de website van Greenport West Holland (<https://energie.greenportwestholland.nl/>) worden de gerealiseerde geothermie-, biomassa en wko-projecten in beeld gebracht met informatie per project. In de RES RDH en Midden Holland heeft Greenport West Holland geparticipeerd in het traject naar RES 1.0-versies die in juli 2021 zijn vastgesteld. Binnen RES RDH is Greenport West Holland ook mede-uitvoerder van het project "Zon op waterbassin".

De andere in de provincie gelegen Greenports hebben ook Gebiedsvisies opgesteld. In de Greenport Aalsmeer zijn stappen gezet met recepten voor verduurzaming. Dit is vertaald in de glasmonitor. In de Greenports Duin- en Bollenstreek en Boskoop ligt de focus op verschillende teelten en zijn minder gespecialiseerd in glas. Zo vormt in de Greenport Boskoop de aanwezigheid van voldoende capaciteit op het elektriciteitsnet een speerpunt en staat in de Duin- en Bollenstreek de specifieke seizoensgebonden warmtebehoefte voor het drogen van de bollen centraal. Voor de glastuinbouw clusters in de Duin- en Bollenstreek wordt verkend welke rol geothermie kan spelen en de haalbaarheid van dubbel ruimtegebruik van bollenvelden en verplaatsbare zonnepanelen wordt onderzocht met ondersteuning van de provincie.

Ruimtelijke inrichting en water

De ambitie is om in 2030 te beschikken over klimaatbestendig en modern productieareaal. Dit is gericht op duurzame productie, circulaire inrichting, meer biodiversiteit en beschikbaarheid van duurzame energie en warmte, schoon water en andere productiefactoren. De toegevoegde waarde van samenwerking binnen Greenports Nederland zit in het stimuleren van de gebiedsgerichte uitwerking en het ontwikkelen en delen van kennis en instrumenten om de modernisering van het productieareaal tot stand te brengen. Ruimtelijke oplossingen vinden bedrijfsleven en overheden binnen de Greenports en de uitvoering blijft dus regionaal.

Er lopen op dit moment meerdere initiatieven voor gebiedsgerichte trajecten. In de deze gebiedssessies staat centraal hoe we de tuinbouwgebieden toekomstbestendig inrichten, waarbij werken en wonen optimaal samengaan. In het gebied Baan en Sotaweg (gemeente Kaag en Braassem) in de Greenport Aalsmeer zijn, op initiatief van ondernemers, gebiedstekensessies geweest. In het gebied Oranjepolder (gemeente Westland) heeft een eerste visiebijeenkomst met ondernemers en bewoners dit najaar plaatsgevonden. In de Broekpolder is een vervolg gegeven aan het gesloten Convenant Broekpolder 2040.

Voor wat betreft de tuinbouwgemeenten Lansingerland, Pijnacker-Nootdorp, Waddinxveen en Zuidplas is er een werkboek Oostland opgesteld. Dit heeft geleid tot het inzicht dat vanuit ondernemers geen grootschalige herstructurering met overheidsbemoediening gewenst is. Maar wel behoefte is aan het ontwikkelen van aanvullend beleid en instrumenten waarmee de knelpunten worden opgelost en kleinschalige herstructurering opgepakt kan worden. Vanuit het werkboek Oostland zijn er een viertal projecten voortgevloeid die we in gezamenlijkheid met de 4 gemeenten faciliteren:

- modernisering/herstructurering: we onderzoeken welk (ruimtelijk) instrumentarium nodig is om polders te moderniseren,
- Verbinden tuinders: we bekijken welk communicatie instrumentarium nodig is om de middenmoot in de productie te laten aansluiten bij de koplopers,
- Innovatieve tuinbouwruimte: we onderzoeken hoe we in onze regelgeving ruimte kunnen bieden voor innovatieve bedrijven en zo gebieden faciliteren in hun ontwikkeling,
- Tuinbouw Toekomst Oostland: we gaan in gesprek met tuinbouw-jongeren in een experimenteel toekomst traject met ACCEZ aan de hand van de tuinbouwscenario's. Doel is het vergroten van het strategisch vermogen van jonge productieondernemers in de tuinbouw en het verbreden en versterken van hun netwerk.

Deze projecten lopen door tot medio 2022.

Met de gemeente Westland hebben we besloten om de lopende VORM-subsidieregeling met één jaar te verlengen. Hierdoor blijft het mogelijk om tot september 2022 subsidie aan te vragen voor het verplaatsen van in de weg liggende woningen. Men heeft dan tot september 2023 de tijd voor uitvoering.

Op het niveau van het greenportcluster West-Holland wordt gewerkt aan de ontwikkeling van de ruimtelijk- economische strategie. Met de ruimtelijke economische strategie wordt een beeld geschetst welke ruimtelijke behoefte het cluster heeft om in de toekomst (2050) optimaal te kunnen floreren. In 2021 zijn twee analyses ontwikkeld die hiervoor de basis vormen, namelijk een geïntegreerde inventarisatie en analyse, naar voorbeeld van de werkboeken Westland en Oostland, en een actualisatie van het agro logistieke bedrijventerreinen onderzoek.

Provincie Noord- Holland en Greenport Aalsmeer hebben in 2020 een dynamische glasmonitor ontwikkeld. We werken nu samen om eenzelfde monitor te bouwen voor de provincie Zuid- Holland, startend met Greenport West- Holland. Hiermee zullen we circa 70% van het glasareaal van Nederland inzichtelijk krijgen en biedt het mogelijkheden om data gestuurde beleidsbeslissingen te gaan nemen. In 2022 zullen we het beleid en instrumentarium voor modernisering van het teeltareaal verder ontwikkelen.

De glastuinbouw is één van de belangrijkste waterafhankelijke sectoren in de Greenport West-Holland. Zowel de hoeveelheid beschikbaar water, als de beschikbaarheid van water van de juiste kwaliteit zijn hier in het geding. De hoeveelheid beschikbaar water is erg variabel, het beschikbare water wordt in kwaliteit beïnvloed door land- en tuinbouwactiviteiten in het gebied, en het gebruik van oppervlaktewater kampt eveneens met kwaliteitsproblemen. De vraag naar een andere en toekomstbestendige kijk op het watersysteem wordt daarom steeds urgenter.

De provincie werkt samen met gemeenten, waterschappen en Glastuinbouw Nederland aan een duurzame en kwalitatieve watervoorziening. Dit doen we door de realisatie van een collectieve zuivering gewasbeschermingsmiddelen op de AWZI Nieuwe Waterweg van het hoogheemraadschap van Delfland. Naar aanleiding van de ontstane inzichten over het bestaan van lekkages zal nader onderzoek worden uitgevoerd naar het effect van deze lekkages op de waterkwaliteit en de ontwikkeling van handelingsperspectieven voor telers, toeleveranciers en toezichthouders. In 2021 is het Toekomstplan gietwatervoorziening Westland opgesteld. Op basis van dit Toekomstplan zullen partijen een afsprakenkader vaststellen. Voor het gebied de Hooghe Beer, onderdeel van het gebied Broekpolder 2040, is een pilot voor ondergrondse opslag van zoet water in ontwikkeling.

Bij de transitie naar een circulaire tuinbouw is het sluiten van de waterkringloop een belangrijk aandachtspunt; de glastuinbouw is een van de belangrijkste waterafhankelijke sectoren in de Greenport West-Holland. In 2020 is ACCEZ gestart met het Actie onderzoek Waarde van Water waarbij met de casus 'Pijnacker-West' wordt geprobeerd de diverse schakels uit de waterketen dichterbij te brengen en de knelpunten tussen de partijen in deze veelzijdige problematiek op te lossen én te zorgen voor een circulair systeem. Gesprekspartners zijn o.a. zoals Staatsbosbeheer, burgerinitiatief Buytenhouttafel en verschillende gemeenten.

Verslogistiek

Nederland geldt als één van de belangrijkste logistieke draaischijven voor tuinbouwproducten in de wereld. Import en (re)export van groenten, fruit, bloemen en planten vormen een belangrijk deel

van de handelstromen van en naar Nederland. Een goede ontsluiting via de weg, rail en water en een vrije toegang tot de Europese markt is daarvoor cruciaal.

Vanuit de transitietafel Verslogistiek is een aantal onderzoeken gestart. Zo is er een project gericht op digitalisering bij de inspectiediensten uitgevoerd en is er onderzoek gedaan naar de effecten van e-commerce op de logistieke keten. Ook is er onderzocht waarom de noodzakelijke modal shift van export versproducten zo moeilijk tot stand komt.

Multimodaal vervoer wordt voor het continentale transport van tuinbouw- en versproducten steeds belangrijker. De Rotterdamse haven is voor de import van versproducten nu al heel belangrijk maar zal door het aanbieden van multimodale voorzieningen voor continentaal vers vervoer nog belangrijker kunnen en moeten worden. Samen met het Havenbedrijf Rotterdam werkt de provincie Zuid-Holland in het BO MIRT goederenvervoercorridors programma aan een continentale vers draaischijf in de Waal Eemhaven (Coolport). In dit kader wordt er met het betrokken bedrijfsleven gewerkt aan railverbindingen (via het Rail Service Centrum onder andere naar Duitsland, Denemarken, Polen en Spanje) en binnenvaart en shortsea verbindingen voor vers. In de Rotterdamse haven zijn veel logistieke voorzieningen aanwezig, echter de aangeboden diensten hebben in de meeste gevallen nog niet de kwaliteit die nodig is om een hoogwaardig versproduct te vervoeren.

De agrologistiek zal de komende jaren moeten verduurzamen. Dit is geen eenvoudige opgave en zal grote investeringen vragen van bedrijven en overheden. Gezien het grote economische belang van de Greenports voor Zuid Holland en Nederland is de Provincie de mogelijkheden aan het verkennen voor een Groeifonds aanvraag .

Ten aanzien van het agro logistieke cluster Dutch Fresh Port wordt op dit moment gewerkt in een omvangrijk proces voor gebiedsontwikkeling. Vanuit de bouwstenen op het gebied van bereikbaarheid, bestuurbaarheid, leefbaarheid en innovatie wordt gewerkt aan een zo optimaal mogelijke gebiedsontwikkeling in een samenwerkingsverband met de gemeenten Barendrecht, Ridderkerk en Rotterdam, de Gemeenschappelijke Regeling Nieuw-Reijerwaard en het bedrijfsleven. De provincie heeft als bevoegd gezag tot juni 2023 een belangrijke rol.

Gezonde planten, gezonde mensen

De ambitie van Greenports Nederland is om bij te dragen aan duurzame productie van voedsel en siergewassen en het gebruik van deze producten te bevorderen. Voor de sector is er een wereld te winnen. Zo kan de sector successen beter uitdragen om daarmee het imago te verbeteren. De sector is zichtbaar in het maatschappelijk debat over de balans tussen noodzakelijke gewasbescherming om veilige en gezonde gewassen te kunnen blijven produceren en de milieu-impact daarvan. De sector zet in op een hogere groente- en fruitconsumptie, bijvoorbeeld via schoolfruit en een gezonder aanbod van voedingsmiddelen op de werkplek. Ook zet de sector in op vergroening van de steden ten behoeve van klimaatadaptatie en verbetering van de luchtkwaliteit.

Vanuit het Innovatiepact van de Greenport West-Holland is een netwerk rondom functionele biodiversiteit gestart, gericht op het biodivers inrichten op de omgeving van de kas. Hierdoor komen natuurlijke bestrijders van plagen meer in de directe omgeving van de teelt voor. De provincie is actief lid van dit netwerk en financiert de inzet van de community manager. De provincie heeft cofinanciering gegeven aan projecten die telers en kwekers helpen om hun teelt en

de omgeving meer biodivers in te richten. Daarnaast wordt er door de community manager op verzoek van de provincie onderzocht welke technische maatregelen in kassen kunnen zorgen voor een vermindering van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Bij de volgende periode van POP zou de provincie er dan voor kunnen kiezen deze technische oplossingen te subsidiëren.

Voor wat betreft het thema gezonde mensen wordt via Greenports Nederland ingezet op het verzamelen van bewijslast voor de gezondheidseffecten van gezonde voeding en vergroening. Daarbij ligt een focus op scholen, onder andere in Zuid-Holland (Alphen aan den Rijn, Greenport Boskoop). Hierbij wordt samengewerkt met de topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen. Vanuit het programma Gezond & Veilig van de provincie wordt geprobeerd om via netwerken rondom achterstandswijken en scholen juist daar omgevingen te creëren waar gezonde keuzes veel meer voor de hand gaan liggen, bijvoorbeeld groene schoolpleinen waar fruit en groente worden geteeld, stadslandbouw maar ook vergroening van de ruimtelijke ordening en afspraken over gezond eten op school. Daarnaast is de provincie initiatiefnemer van de Groene Cirkel Groene Gezonde Stad, gericht op het vergroenen van de Zuid-Hollandse steden om zo gezondheid, biodiversiteit en klimaatadaptatie te verbeteren. De Greenport Boskoop is hierbij aangehaakt en brengt de expertise van de boomkwekerijsector in.

Innovatie

Het streven is om de instrumenten van de overheid goed te laten aansluiten op de innovatiepraktijk van ondernemers. Waar sprake is van belemmeringen en barrières, bijvoorbeeld in wet- en regelgeving, richt Greenports Nederland zich op het ontwikkelen van een gezamenlijke aanpak om tot oplossingen te komen. De Topsector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen is een belangrijke trekker van dit thema binnen de nationale Tuinbouwagenda. Uitvoering vindt in de regionale Greenports plaats die onderling kennis uitwisselen en samenwerken in projecten.

De provincie Zuid-Holland participeert regionaal in het Innovatiepact Greenport West-Holland. Dit pact, dat in 2018 van start ging, is in 2021 wegens succes verlengd in de vorm van Innovatiepact 2. Het doel van het Innovatiepact is het behouden van de koploperspositie van de tuinbouw op het gebied van kennis en innovatie. Mede door aanjaagfinanciering uit het budget voor de opgave Greenports van de provincie, bestaande uit bijdragen aan de governance en aan projecten, is tot nu toe via andere partijen door middel van het Innovatiepact 20 miljoen euro geïnvesteerd in de innovatie in de tuinbouw. Het gaat hierbij om innovatieve productietechnieken, denk bijvoorbeeld aan technieken die bijdragen aan reductie van toediening van gewasbeschermingsmiddelen of aan een AI gestuurde robot die rijpheid van producten kan meten. Daarnaast gaat het ook over innovaties op het gebied van energie, watermanagement en circulariteit. Een filmpje over het Innovatiepact ziet u hier: <https://greenportwestholland.nl/innovatiepact/> Enkele voorbeelden van projecten zijn de digitaliseringsagenda die vanuit het Innovatiepact is opgezet en is aangeboden aan de EBZ, de Vertical Farming faciliteiten die, met EFRO subsidie via de provincie, zijn gerealiseerd bij Delphy en de WUR in Bleiswijk en het programma Robocrops dat robotisering van de tuinbouw samen met ondernemers en kennisinstellingen stimuleert. Op de website van Robocrops zijn filmpjes te zien van de verschillende projecten: <https://robocrops.tech/>. U kunt hier onder andere een filmpje zien over de oogstrobot van Gearbox die bij kwekerij Porta Nova wordt ontwikkeld, dit project heeft een MIT-subsidie van de provincie ontvangen.

Digitalisering van de tuinbouw vindt een plek in de regionale Groeiagenda en in diverse aanvragen voor het Nationaal Groeifonds en Europese fondsen.

De provincie is partner in het innovatieprogramma Agritech, samen met de MRDH, Greenport West-Holland, TNO en Innovation Quarter. Dit innovatieprogramma wil de digitalisering van de tuinbouw stimuleren en geeft hiertoe vouchers uit aan consortia van tuinbouwondernemers en Tech bedrijven. Projecten die nu een voucher hebben gekregen richten zich op digitale gewasinspectie om ziekten en plagen vroegtijdig te herkennen en op data gedreven telen. Meer informatie vindt u op <https://www.innovationquarter.nl/item/agritech/>

Circulaire tuinbouw en biobased programma Greenport West-Holland

Voor wat betreft circulariteit is vanuit het Innovatiepact van de Greenport West-Holland het netwerk Circulaire Metropool opgezet, wat de verbinding wil leggen tussen de tuinbouw en de stedelijke omgeving om zo te helpen om de samenleving meer circulair in te richten. Bedrijven in het tuinbouwcluster ondernemen van huis uit al vanuit de kracht van de natuur en zijn koplopers in verduurzaming. Juist zij zien volop kansen om tot een circulaire economie te komen en willen in de regio een voortrekkersfunctie vervullen. Ze tonen lef en initiatief en kiezen onder meer voor duurzame opwekking, opslag en hergebruik van energie, circulair waterbeheer, biodiversiteit in teeltprocessen en hergebruik en upcycling van reststromen. Bijvoorbeeld met een project om reststromen van freesia-teelt te gebruiken voor het maken van meubels. Uitvoerder De Biomaterialenfabriek heeft hiervoor een cofinanciering van de provincie ontvangen.

De provincie Zuid-Holland heeft in 2020 voor de periode van een half jaar een kwartiermaker op het gebied van voedselverspilling aangesteld. Inmiddels is, na afronding van de kwartiermaker periode, deze kwartiermaker onder het Innovatiepact samen met de partners verder gegaan als community manager voedselverspilling. Zij houdt zich nu onder andere bezig met de uitwerking van de MKB Deal ten behoeve van de reststromen hub op Dutch Fresh Port en probeert hier de verschillende initiatieven, onder andere de Groente en Fruitbrigade, aan te verbinden. Meer hierover kunt u lezen via deze link: <https://www.ad.nl/rotterdam/dit-experiment-moet-helpen-voorkomen-dat-miljoenen-kilos-groenten-en-fruit-verloren-gaan~a076c298/>

In 2020, bij het begin van de coronacrisis, heeft de provincie financieel bijgedragen aan een onderzoek naar de toepassing van reststromen uit de sierteelt. Op dat moment werden er veel bloemen doorgedraaid. In dit project zijn deze stromen gebruikt om onderzoek te doen naar inhoudsstoffen. Het eindrapport van het onderzoek is in september 2021 aangeboden aan onder andere gedeputeerde Stolk. Hier leest u er meer over: <https://www.ad.nl/westland/onderzoek-naar-waardevolle-reststromen-in-de-glastuinbouw-geurend-papier-van-bloemen~aab362a7/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

De provincie is sinds 2019 de eigenaar van de Extractenbibliotheek, inmiddels omgedoopt tot de Dutch Extract Library. Deze bibliotheek bevat extracten van meer dan 2240 tuinbouwgewassen. In juli 2021 is het nieuwe contract voor beheer en exploitatie van de bibliotheek getekend met de Universiteit Leiden, Instituut Biologie. Samen met de Universiteit Leiden en de Greenport West-Holland zet de provincie zich hiermee in om de kennis over bioactieve stoffen die aanwezig zijn in commercieel geteelde planten in Nederland te vergroten en te verspreiden. Mogelijke toepassingen zijn medicijnontwikkeling en groene gewasbescherming. Hier leest u het persbericht: <https://www.zuid-holland.nl/actueel/nieuws/juli-2021/unieke-verzameling-plantenextracten-onderzoek/>. Meer informatie over de Dutch Extract Library vindt u op: www.universiteitleiden.nl/extracts.

Arbeidsmarkt en onderwijs

De ambitie is een robuust tuinbouwcluster in Nederland waar op lange termijn goed opgeleide theoretisch en praktijkgeschoolde mensen bijdragen aan een gezonde, circulaire tuinbouwsector. Op de middellange termijn is op alle niveaus een dreigend tekort is aan (gekwalficeerde) mensen in het hele tuinbouwcluster. Daarom zijn afspraken op nationaal niveau nodig. Goede samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven is voorwaarde om te kunnen voldoen aan de personeelsbehoefte van het bedrijfsleven. Zowel kwalitatief als kwantitatief. De toegevoegde waarde van Greenports Nederland zit in het verbinden van initiatieven en in het opschalen van wat regionaal goed werkt. De transitietafel richt zich vooral op het opzetten van samenwerking en kennisdeling tussen alle verschillende initiatieven die lopen. Er is een gezamenlijk format ontwikkeld voor subsidieaanvragen op het gebied van onderwijs. De komende tijd gaat men aan de slag met een branding campagne om werknemers voor de tuinbouw te werven. Ook start men met de ontwikkeling van een landelijk netwerk van kennishubs.

Voor de ondernemers in de Greenports is huisvesting van arbeidsmigranten een belangrijk onderwerp. Hiertoe is een tafel internationale medewerkers onder Greenports Nederland opgericht. Vanuit de Greenport Aalsmeer is onderzoek verricht bijvoorbeeld naar de aantallen arbeidsmigranten en zijn bijeenkomsten georganiseerd gericht op het vergaren en delen van kennis. Maar ook vanuit de provincie Zuid- Holland zijn acties uitgevoerd zoals het doorlopen van experimenten naar verantwoorde en adequate huisvesting in het Westland en Noordwijk. De notitie "Opbrengst Programma Huisvesting arbeidsmigranten 2019-2021" is in de Statencommissie RWE besproken op 26 mei en recent heeft u een vervolgbrief over de oplossingsperspectieven ruimte voor de huisvesting van arbeidsmigranten/ internationale werknemers van GS ontvangen. In de herziening 2022 van het omgevingsbeleid zal dit worden opgenomen.

De Greenport West-Holland heeft in juni 2020 het Deelakkoord Human Capital gelanceerd, dat door 30 partners is ondertekend. Daarmee hebben zij afgesproken zich in te zetten voor een betere aansluiting van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Dit deelakkoord ontvangt subsidie van de provincie Zuid-Holland en is onderdeel van de Human Capital Agenda van de Economic Board Zuid-Holland. De inzet van het Deelakkoord is om met een aantal groepen van ondernemers en in samenspraak met lokale overheden worden uitvoeringsagenda's op te stellen. Voor de uitvoering van de projecten en activiteiten van deze agenda's ontwikkelen partijen op gebied van opleidingen/onderwijs én dienstverleners in werving een op elkaar afgestemd aanbod.

Internationalisering

De ambitie is om focus aan te brengen in de benadering van de nieuwe markten. Hiervoor wordt een gezamenlijk communicatieplatform gevormd en informatie gedeeld over inkomende en uitgaande handelsmissies. Daarnaast is het de ambitie om de Greenports beter te laten aanhaken op Europese samenwerkingen en betere toegang tot fondsen creëren. Greenports Nederland helpt als onafhankelijke nationale koepel de internationale positionering van de tuinbouw te bevorderen. Bijvoorbeeld door informatie te delen, regie tussen regio's te realiseren, overzicht te organiseren in handelsmissies en ontvangsten van buitenlandse delegaties en een gezamenlijke branding voor de business to business-markt te realiseren.

De tafel Internationalisering van Greenports Nederland heeft afspraken gemaakt met de Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen om overzicht te bieden van agenda's en activiteiten gericht op landenstrategieën en op profilering van de tuinbouw in Europa en internationaal. Als voorbeeld kan hiertoe de Zuid-Hollandse meerjarenaanpak voor China worden genoemd, die in het teken staat van 'Feeding and Greening the Megacities'. Het is een manier om aan handelsbevordering te doen in regio's waar er een noodzaak is voor publiek opereren. Greenports Nederland heeft het hosten van de China Portal op zich genomen, waarin alle activiteiten op het gebied van China en tuinbouw overzichtelijk opgenomen zijn. Door corona zijn er in 2021 geen fysieke uitgaande en inkomende missies geweest naar China, wel zijn er digitale conferenties geweest en heeft de provincie samen met de gemeente Rotterdam een paviljoen verzorgd op de World Flower Expo in Chongming-Shanghai, van mei tot en met juli 2021. Ook is er eind november/begin december 2021 wederom een digitale China Week georganiseerd door Zuid-Holland en de provincie Hebei. Dit ter vervanging van de gebruikelijke fysieke missies, die nu vanwege Covid 19 geen doorgang kunnen vinden. De verwachtingen voor 2022 zijn hoogst onzeker wat de wederzijdse fysieke missies betreft. Vooralnog liggen fysieke missies nog niet voor de hand en zal digitale samenwerking en uitwisseling het parool zijn; een werkwijze die overigens ook (praktische) voordelen biedt. Toch zijn bezoeken uit China niet geheel uit te sluiten, zo blijkt uit de ontvangst van een delegatie uit China die elektrische auto's fabriceert en de komst van Jack Ma naar het Westland. Zie:

<https://www.rtlnieuws.nl/economie/artikel/5263150/jack-ma-alibaba-bezoek-nederland-kas-bloemen-handel> en <https://www.ad.nl/westland/steelt-chinese-topman-alibaba-geheimen-van-westlandse-glastuinbouw~a24f6071/>

In de handelsbetrekkingen met China blijft het daarnaast, ook voor de tuinbouw, belangrijk om goed af te stemmen op rijksniveau met betrekking tot (digitale) veiligheid, intellectueel eigendom en maatschappelijke ontwikkelingen.

In de lobby haakt de provincie Zuid-Holland aan bij de bestaande initiatieven van de Greenport West-Holland en Greenports Nederland, bijvoorbeeld op het gebied van Farm to Fork, om zo gezamenlijk het potentieel van de tuinbouwoplossingen voor het bereiken van de Europese doelen meer zichtbaar te maken in het Europese beleid. Er is ook Europese samenwerking tussen de provincies in de lobby voor de tuinbouw. Hierbij maken we gebruik van de bestaande organisaties als het Huis van de Nederlandse Provinciën (HNP) en de Randstad samenwerking. Gezien de geografische focus van de Greenports in Noord- en Zuid-Holland is deze samenwerking het nauwst.

Daarnaast is de provincie Zuid-Holland lid van het Europese netwerk ERIAFF waarbinnen wij samen met de provincie Noord-Holland en met andere Europese regio's een sub netwerk voor tuinbouw opzetten. ERIAFF geeft ons als provincie de ruimte om urgente thema's te agenderen in Europa. Zo zijn wij vanuit de Provincie Zuid-Holland en Provincie Noord-Holland momenteel een verkennende samenwerking gestart met als doel om de recycle- en productie keten binnen de tuinbouw te innoveren. Denk aan het terugdringen van plasticgebruik, milieuvriendelijkere alternatieven ontwikkelen, kennis delen, of beleid binnen Europese landen beter op elkaar aan te laten sluiten.

De Greenport West-Holland is lid van het Plant Inter Cluster Europe, dat de Europese tuinbouwsamenwerking versterkt via een netwerk van regio's en clusters.

De provincie is één van de trekkers van het Europese project NEFERTITI. Dit is een Europese netwerksamenwerking waar men zich richt op demonstratiebedrijven binnen de land- en tuinbouw.

Ook voert men onderzoeken uit naar de diverse manieren van samenwerken (zoals fieldlabs, demonstratie farms) en productiemethodieken binnen deze sectoren in Europa.

EU-subsidies zijn een belangrijke financieringsbron voor regionale opgaven en projecten. In de nieuwe EU-begrotingsperiode 2021-2027 ondersteunt de Provincie Zuid-Holland de regionale partners om optimaal gebruik te blijven maken van EU-subsidiemogelijkheden. In het afgelopen jaar hebben we dit onder andere gedaan bij het fonds REACT-EU dat vervolgens succesvol is benut door 4 tuinbouwprojecten.